

A tejtermelők tovább demonstrálnak

Nem történt személyi sérülés vagy más atrocitás július 8-án a magyar tejtermelők demonstrációján. Három helyszínen, Budaörsön, Nagytarcsán és Pécsen tiltakozott mintegy 600-800 ember felpályás útlezárással. Nagyjából 50 mezőgazdasági munkagéppel és 100-120 személygépkocsival jelennek meg a gazdálkodók az eseményen. A demonstráció okairól Tóth Istvánnal, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének titkárával beszéltünk, a tiltakozásokon ugyanis a MOSZ Szarvasmarha-tenyésztők Országos Választmánya tagjai is részt vettek.

A tejtermelésben kialakult helyzet egyik oka, hogy az Európai Unió hivatalosan is döntött arról, hogy 2015. április elsejével megszünteti a tejágot kvótaszabályozását. Ez azt jelenti, hogy jelentős mértékben élesedik az unió tejpiacán a verseny, és aminek az előjelei már az idén jelentkeztek: azok az országok, amelyek kedvezőbb természeti adottságok mellett termelnek tejet, elérkezettnek látták az időt a termelésük bővítésére. Ennek következtében az unióban 5 százalékkal nőtt a tejtermelés – és ez önmagában több, mint a teljes magyar kvóta, hangsúlyozta a titkár.

A piaci helyzetből jól látszik, hogy egyes országok a kvóta korszakához képest több tejet akarnak termelni, hiszen Ausztria, Lengyelország és Németország már megtette a lépéseket annak érdekében, hogy idén a túlermelés miatt ne kelljen büntetést fizetniük, a kérelmeket már benyújtották az EU illetékes szervéhez. A titkár szerint, ha az idei évre még érvényes az uniós szabályozás, akkor mindenképpen fel kell lépnie a magyar kormány annak érdekében, hogy a Bizottság elutasítsa ezeket a kérelmeket: ne legyen lehetséges, hogy a 2014. évi túlermelést büntetlenül megússzák az érintett országok. Tóth István ehhez hozzátette, hogy ha már tényleg ilyen nagy a többlet, és a belföldi piac csak alacsony

áron képes felvenni a magyar tejet, akkor az EU biztosítson exportszubvenciót azokhoz a tejtermékekhez, amelyek az EU-n kívül egyébként keresettek. Ezzel a szubvencióval elkerülhető lenne, hogy dömpingár alakuljon ki a túlkínálat miatt az EU egyes tejpiacain. A magyar kormány megvan a lehetősége, hogy ilyen lépést kezdeményezzen az Európai Unióban.

A nagytarcsai tüntetők

A jelenlegi feszültséget okozza a magyarországi tejpiac, hogy bár a hazai tejtermelők az egyik legalacsonyabb árat kapják az általuk termelt tej után az Európai Unióban, a magyarországi boltokban mégis jóval többbe kerül a hazai tartós tej, mint a drágább alapanyagból előállított, ezer kilométereket utaztatott importált tejek. A magyar termelők a tej

átvételi árával az uniós tagországok között az utolsó helyek egyikén (24-28. hely) állnak, az import tejek átvételi ára ennél jóval magasabb, mégis olcsóbban jutnak a fogyasztókhoz. Ez két dologra utal, jelentette ki a titkár. Az egyik: a tej megtermelése utáni fázisokban, a feldolgozásban és a kereskedelemben aránytalanul magas költségekkel és árrésszel torzítják a fogyasztói árakat. A másik: valakik nem tartják be az adó jogszabályokat, nevezetesen kijátsszák az áfatörvényt: úgy hozzák forgalomba ezeket a termékeket, hogy nem fizetik meg a 18 százalékos áfát. Felmérül az is, hogy szavatossági idő lejártához közeli időpontban dobják a termékeket a piacra. Ez utóbbival veszélyeztethetik a termékek beltartalmi értékét, és esetenként élelmiszerbiztonsági problémák is jelentkezhetnek.

ből, hanem növényi zsiradékokból, alapanyagokból készülnek. Ezeket a termékeket külön polcon kellene kínálniuk, feltüntetve a termékek összetételét. Ennek hiányában viszont a fogyasztók könnyen összekeverik a „hamis” termékeket az eredeti, tejből készütekkel. A hatósági ellenőrzések ezen a területen is rendet teremthetnének.

A hazai tejágot helyzetéről szólva a titkár elmondta, hogy fenn kell tartani a nemzeti támogatások rendszerét, mert – állattenyésztési ágazatként – hátrányban van az uniós támogatási rendszert élvező növénytermesztési ágazatokkal szemben. Ahhoz, hogy a tejtermelőink támogatása meg egyezzen a nyugat-európai országok tejtermelőivel, nemzeti kiegészítő támogatásokra van szükség, amit az elmúlt évtizedben meg is kapott az ágazat. Így a magyar tejtermelők állhattak a versenyt az uniós országok tejtermelőivel szemben, most viszont olyan hírek érkeznek, hogy bizonytalanlanná vált a nemzeti támogatások rendszere és mértéke.

Tóth István szerint a kormány e területeken is volna feladata. Egyrészt az adóhatósági ellenőrzéseket kellene fokozni és szigorítani, másrészt az élelmiszerbiztonsági ellenőrzéseket is sűrűbbé kellene tenni. A jogszabályok lehetőségét adnak arra, hogy a kereskedők elkülönítve áruljanak olyan termékeket, amelyek a tejtermékekhez hasonlóak, de nem tej

Az eddigi rendszerben ugyanis a megtermelt tej mennyiségéhez biztosítottak támogatást, viszont az új rendszer tervezete szerint a tehénlétszámhoz igazítják majd a támogatást. Így nem lesznek különbséget a laktációs időben 5 ezer liter tejet adó és a 10 ezer liter tejet adó tehenek között. Ezzel a változtatással éppen a leghatékonyabban

A nyers tej felvásárlási árai 2014 első négy hónapjában az EU egyes tagállamaiban (euró/100kg)

Belgium	Bulgária	Csehország	Dánia	Németország	Észtország	Franciaország	Görögország	Spanyolország	Franciaország	Hollandia	Olaszország	Ciprus	Lettország	Litvánia	Luxemburg	Magyarország	Málta	Hollandia	Ausztria	Lengyelország	Portugália	Románia	Szlovénia	Szlovákia	Észtország	Svédország	Nagy-Britannia	EU-15 súlyozott átlaga	EU-13 súlyozott átlaga	EU-28 súlyozott átlaga
40,2	36,5	34,6	43,8	40,6	40,2	39,4	44,5	37,5	37,2	36,9	41,3	57,3	34,6	35,6	40,6	35,3	46,1	42,7	41,9	35,1	36,8	32,1	37	35,7	47,4	42,1	39,5	40,1	35,5	39,5

Forrás: Európai Bizottság

A hazai felvásárlási ár az 5. legalacsonyabb volt az EU 28 tagállamában a 2014. január-április időszak átlagában.

termelő tehenészeteket hozzák hátrányos helyzetbe, és megkérdőjelezi a további fejlesztési szándékot is, ami eddig a hatékonyságot és a gazdaságosság növelését célozta. Ennél is nagyobb problémát okoz, hogy a szerkezetátalakítási támogatás – ami literenként 5-6 forint – további léte is megkérdőjeleződik. A jelenlegi

információk szerint erről a támogatásról nem a Földművelésügyi Minisztériumban, hanem a Miniszterelnökségen döntenek majd. Az unions vidéktámogatási források csökkenése miatt félok, hogy a támogatáscsökkenés a tejtermelői ágazatra is kiterjed majd. Márpedig ha ez a támogatás nem lesz többé, akkor a tejter-

melők végzetes helyzetbe kerülhetnek, hiszen elveszítik a hatékony termelés lehetőségét. Ezt tovább tetézi, hogy az új földforgalmi törvény is hátrányosan érinti a nagyobb állattartó telepek földhasználati jogát, valamint az is, hogy a kormány az általuk igénybe vehető közvetlen támogatások drasztikus korlátozására készül.

A tejtermelők azért sincsenek könnyű helyzetben, mert a termelési költségeikből már nem vagy csak igen kis mértékben tudnak igen fragni. A tej átvételi ára igen alacsony, amiből a közterheket (áfa, adók, járulékok, e-útdíj stb.) mind ki kell fizetni. Így az állam is hozzájárul ahhoz, hogy a piacon a fogyasztói és a termelői árak egyensúlya felborult. Mindez oda vezet, hogy a gazdálkodók kénytelenek lesznek csökkenteni az állatlétszámot, sőt, sok helyen magát a tehenészetet is felszámolni, amivel több ezer munkahely szűnik meg. Ez a közeli jövőkép nem vízió: ki az a gazdálkodó, aki mindent feláldozna azért, hogy versenyképesen tartson teheneket és lemondjon a fejlődésről, tette fel a kérdést a titkár.

A jövőjüket is féltve vonultak utcára a tejtermelők és demonstráltak a három helyszínen, mondta Tóth István. A tüntetéssel arra kívánták felhívni a figyelmet, hogy néhány kereskedelmi hálózat árképzési és termékgazdálkodási politikája nem veszi figyelembe a magyar tejtermelői és a hazai fogyasztók érdekeit. Ez az út rossz irányba vezet, amit a kormánzatnak is észre kell vennie, mivel e téren az államnak is vannak teendői: meg kell fékeznie az áruházláncok, a

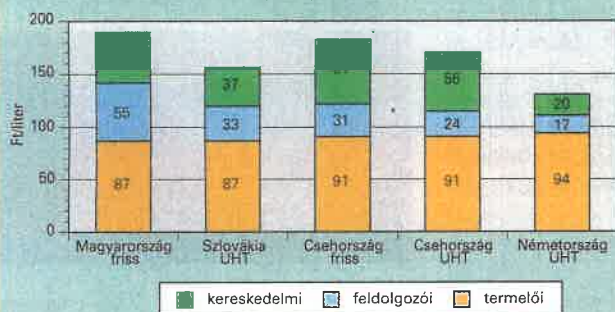
kereskedők ez irányú tevékenységét, fel kell lépnie a magyar érdekek védelmében az Európai Unióban, meg kell tartani a nemzeti támogatások mértékét és rendszerét, valamint nem utolsó sorban csökkenteni kellene a termelést terhelő költségeket, az államnak fizetendő kötelezettségeket is. Ha nem történik változás, akkor munkahelyek ezrei vesznek el az ágazatban, és ezeknek az embereknek nem lesz más munkalehetősége.

A tejtermelők addig vonulnak az utcára és demonstrálnak, amíg nem orvosolják jogos panaszait, jelentette ki a titkár. A kereskedők ugyan magyarázzák a bizonyítványukat, de konkrét intézkedések még nem hoztak a tarthatatlan helyzet megoldása érdekében. A kormány keze viszont nincs megkötve a tekintetben, hogy a kereskedők ellenőrzését szigorítsa. Tóth István végül azt is elmondta, mennyire csodálkozik azon, hogy a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara még nem tett érdemi lépéseket a tejtermelők érdekében, pedig azért alakult, hogy a termékpályák szereplőit egy ernyő alá hozza és az ágazatok szereplői között esetleg felgyülemelő feszültségeket feloldja. Hasonló a helyzet a TTT esetében is: ott is jelen vannak a termékpályák szereplői, a termelőktől a feldolgozókon át a kereskedőig. A titkár szerint ezeknek a szervezeteknek önmérsékletre, árharmonizációra kellene készíteniük, fel kellene szólítaniuk a feldolgozókat és a kereskedőket, és akkor a termelőknél nem kellene magukban fellépniük érdekeik védelmében, mondta végezetül Tóth István. H. G.Y.

A félzsíros dobozos tej áfa nélküli ára a vizsgált országok közül Magyarországon a legmagasabb. Ha figyelembe vesszük az áfát, ugyanezt az eredményt kapjuk, mivel a tejtermékeket terhelő magyarországi áfa a legmagasabbak közé tartozik az EU-ban.

A termelői fázis, vagyis a nyers tej termelői árának részesedése a tej fogyasztói (áfát nem tartalmazó) árából Magyarországon a legalacsonyabb, mindössze 46 százalék. Németországban ez az arány meghaladja a 70 százalékot. Magyarországon a tej ter-

A félzsíros dobozos tej fázisárjai 2011 első félévében

Forrás: AKI

melői árara literenként 103 forint, Németországban 37 forint rakódik a feldolgozó és kereskedelmi fázisban.

A feldolgozó fázis részesedése értékben és arányban is Magyarországon a legmagasabb: értékben háromszorosa, arányait tekintve több mint kétszerese a németországinak, de jelentősen meghaladja a cseh és a szlovák szintet is. A tejfeldolgozók magas költséghányada, hatékonyságbeli lemaradása jelentős versenyhátrányt okoz, ami az import UHT tejek arányának további növekedéséhez vezethet.

A kereskedelmi fázis részesedése a vizsgált országokban 19 és 33 százalék között alakult. A legmagasabb, 30 százalék feletti arányt Csehországban érte el, míg Németországban 20 százalék alatt maradt. Magyarországon a fogyasztói árak növekedésével a kereskedelmi fázis részesedése is nőtt, 2011 első félévében 25 százalék körül alakult.